

di preživljavanja u okolišu, kojih nije bio niti čovjek oslobođen, a koji su kao zajedničko djelovanje (poduzimljivost) predstavljali izvorišta societarnog i izvansocietarnog morala. Naravno, čovjek nije životinja iako se često ponaša upravo životinjski, pa se ne mogu moralna ponašanja izvoditi iz životinjske društvenosti. Naprotiv, baš zbog nje je čovjeku i potreban moral kako bi uredio svoje životinjsko i opstao u zajednici. Tijekom kulturne evolucije zadržala se osnovna ljudska potreba za opstankom, ali se povećao broj pripadnika ljudske vrste; mijenjali su se oblici društvenosti, ali se razvijala tehnologija u djelovanju; zadržana je societarna i izvansocietarna logika i njihovi morali sve do danas. Budući da je ostala i danas postoji potreba za čovjekovim preživljavanjem, zadržan je societarni i izvansocietarni moral, koji dobivaju nove aspekte u kontekstu globalizacije. Tijekom povijesti čovjek je promijenio više društvenih ustroja, ali nije promijenio svoju biološku narav. Ona nam ne bi trebala biti opterećenje nego podsjećanje da se i s tom naravi živi u nekom obliku društvenosti.

Tezu o čovjekovoj potrebi za društvenošću na zanimljiv način povezuje s problemom smanjivanja potrebe čovjeka modernog društva za društvenošću i nastankom modernog poduzetništva. Na taj način s jedne strane ukazuje na problem odgoja mladih – moralni odgoj, a s druge strane na problem odgoja poduzetnika – etiku poduzetništva. Čovjek smanjuje potrebu za prinudnim oblicima društvenosti i slobodno traga za novim. Jer, što je poduzetništvo ako ne slobodno udruživanje radi ostvarivanja nekih zajedničkih ciljeva. O problemu individualizma i njegovom značenju za integraciju društva, vode se i danas brojne rasprave (Beck/Sopp (Hrsg), 1997), što svjedoči o tome da teza o individualiziranju društva nije jednoznačna.

U jednom i drugom pitanju morala Dehner zastupa tezu da ostvarivanje zajedničkih ciljeva ne predstavlja nasilje, formalno ispunjavanje dužnosti nego želju,

koja u sebi sadrži radost, veselje – želju (*Lust*), a to je ono što proizlazi iz čovjekova društvenoga života. Otuda i naziv knjizi *Lust an Moral* (*Želja za moralom*) s podnaslovom *Prirodna čežnja za vrednotama*.

Literatura:

Beck, U., P. Sopp (Hrsg). (1997). *Individualisierung und Integration*. Opladen: Leska + Budrich.

Adam, B., Geissler, A. G., Held, M. (Hrsg). (1998). *Die Nonstop-Gesellschaft und ihr Preis. Vom Zeitmissbrauch zur Zeitkultur*. Stuttgart: Hirzel.

Polšek, D. (ur.). (1997). *Sociobiologija*. Zagreb.

Voland, R. (1993). *Grundriss der Soziobiologie*. Stuttgart.

Wilson, E. O. (1975). *Sociobiology: The New Synthesis*. Cambridge – London.

Ivan Cifrić

Franz M. Wuketits

EINE KURZE KULTURGESCHICHTE DER BIOLOGIE

Mythen – Darwinismus – Gentechnik

Primus Verlag, Darmstadt, 1998, 165 str.

Danas se više ne zadovoljavamo opisivanjem prirode i kauzalnim tumačenjem njezinih fenomena. Čovjek je oduvijek težio objasniti prirodu u kojoj živi i koje je jednim svojim dijelom neodvojivi dio. Prirodu nalazimo u opisima mnogih starih naroda (Mezopotamija, Indija, Egipat, Grčka, Rim itd.) pisaca, povijesničara, filozofa itd. Priroda je zastupljena u mnogim mitovima, religijama, pa se može reći da se u mnogih starim civilizacijama može prepoznati materijalističko kao i spiritualističko bavljenje životom. Sve te narode, imenovane i neimenovane pojedince, povezuje pitanje što je biće života. Što je to živo u nekom biću i naravno što je to život. O tome se u povijest mišljenja mogu susresti dva pristupa: prema jednom radi se o fizičkim uzrocima postojanja živo-

